

Genel Başkanın Mesajı / *Message from the Chair*

49. Kütüphane Haftası Açılış Konuşması

*49th Library Week Opening Speech**

Sayın Başbakanım, Sayın Bakanım, Sayın Valim, Değerli Konuklar, Sevgili Meslektaşlarım, Basınıımızın Seçkin Temsilcileri “**Yenileşim ve Kütüphaneciler**” adlı ana tema üzerine kurguladığımız 49. Kütüphane Haftası’na hoş geldiniz, hepinizi, saygıyla selamlıyorum.

Değerli Konuklar, bildiğiniz gibi ‘yenileşim’ en sade anlamıyla, tüketilen bilginin insanları ve kurumları yeni uygulamalara götürmesi anlamını taşır. Bu bağlamda kütüphanecilik teknolojik gelişmeler ve bilgi ortamlarının çeşitliliği anlamında sürekli yenileşme içerisindedir. Kütüphaneciler de kendilerini yenileşim kavramının tam ortasında ve yenileşimin vazgeçilmez elemanları olarak görmekteler.

Bir bilgi tüketim ve üretim birimi olarak kütüphaneler bilgi kaynaklarının izlenmesi, kayıt altına alınması ve özgün bilgi üretimi için gerekli tüketim ortamının alt yapısını yaratma işlevine sahiptirler. Bu yönüyle yenileşim kavramının kendini bulduğu sosyal kurumlardan olan Kütüphane Kurumu, bilgilenme ve düşünmeyi körükleyerek aklın özgürleşmesine olanak hazırlayan en yaygın ve demokratik ortamlardır.

Ancak kendisi demokratik olan bir kurum, zaman zaman pek te demokratik olmayan yöntemlere maruz kalmaktadır. Kütüphane Haftası sürecinde Kütüphanelere mesleki formasyonu olmayan atamaların yapılmasını bu bağlamda değerlendirmekteyiz. Bizler görmedik ama umarım bir gün kutsal kitabımızda da belirtildiği gibi, ülkemizde de işi ehline veren bir anlayış hakim olur.

Biz hala bu işlerle uğraşırken gelişmiş ülkeler, hem kendi ülkelerinde üretilen bilgileri denetim altına alarak diğer ülkelere pazarlamakta, hem de ülke dışındaki bilgilere erişim için gerekli düzenlemeleri yapmaktadırlar. Ülkemizde ise, ulusal bilgi birikimi henüz tam olarak denetim altına alınamamaktadır. Yurt dışındaki bilgilere daha rahat ulaşıldığından, birçok kuruluşumuz mali kaynakların çoğunu dışarda üretilen bilgilere erişmek için harcamaktadırlar.

Bu bağlamda Üniversitelerimiz uzun yıllardan bu yana yabancı veri tabanlarına milyon dolarlar ödemektedirler. Ancak ödenen onca ulusal kaynağa rağmen üniversitelerimizin bilgi üretimine katkıları belli seviyelerin üstüne çıkamamaktadır.

Türkiye’de içerik yönetiminden sorumlu olan Kütüphaneler, Arşivler ve Müzeler başta olmak üzere bilgi ve belge merkezleri, bilgi kaynakları ve bilgi hizmetleri sunumunu çağın gerektirdiği ölçütlere uygun bir şekilde yapabilme sorununun yanı sıra, uzman personel konusunda da son derece yetersiz durumdadır. Bugün hala kendi ülkemizde bulamadığımız yayınlarımızı Kongre Kütüphanesinde bulabiliyor olmamızı işte bu bağlamda sorgulamamız gerekiyor.

Bir diğer önemli konu da 4+4+4 Eğitim sistemi ile birçok okulda derslik ihtiyacı nedeniyle okul kütüphanelerinin kapanmış olmasıdır. Bundan dolayı kapanan kütüphane sayısı ne kadardır?

* Opening speech of the 49th Library Week given at National Library.

Kitabı ve okumayı çok sevdiğini söyleyen Sayın Milli Eğitim Bakanımız bu konuda ne düşünmektedir? Ayrıca sebebi ne olursa olsun kütüphanelerini kapatan ve henüz kütüphaneyi kurum olarak içselleştirmemiş, okullarının büyük çoğunluğunda kütüphanesi olmayan bir Bakanlığın Z-kütüphane oluşturma girişimleri ülke gerçekliği ve gerekliliği ile ne oranda bağdaşmaktadır?

Değerli konuklar Türkiye’de yeteri kadar kitap okunmadığından sürekli söz edilir. Ama kitabın çıktıklarından pek söz edilmez. Sonunda Emin Karaca *‘Vay Kitabın Başına Gelenler’* adıyla bir kitap yazdı. Bildiğiniz gibi 5 Temmuz 2012’de yürürlüğe giren 3. yargı paketine eklenen geçici madde ile basılı yayınlarla ilgili verilmiş toplatma ve yasaklama kararlarının, kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda kendiliğinden hükümsüz hale gelmesini öngörüyordu. 6 aylık süre, 5 Ocak 2013 tarihinde doldu. Savcılar 13 kitaba itiraz etti. O 13 kitap da ‘özgürlük hakiminin’ kararıyla özgürlüğüne kavuştu.

Bu bağlamda artık ülkemizde bir daha kitap yasaklanmasın temennisinde bulunurken, son dönemde basına da sıkça yansıyan, okullarda okutulan ya da önerilen kitaplara yönelik sansür uygulamaları ile karşı karşıya kaldık. Bu uygulamalar ifade özgürlüğüne bir saldırdır. Talim Terbiye Kurulu’nun onayıyla hazırlanan 100 Temel Eser Listesi’ndeki kitapların yine devletin başka bir kurumunca soruşturma konusu edilmesi ise çelişkili bir durumdur. Yine bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulması tavsiye edilen *“Fareler ve İnsanlar”* ile *“Şeker Portakalı”* isimli çocuk kitapları sakıncalı bulunmuş, Yunus Emre, Kaygusuz Abdal ve Edip Cansever gibi Türk edebiyatının önde gelen şairlerinin şiirleri sansürlenmiş son olarak da hikayeden bir gerekçe ile Cahit Külebi’nin *“Hikaye”* şiiri lise kitaplarında sansüre uğramıştır. 9 uncu sınıflarda okutulan ders kitabında Külebi’nin *“Benim doğduğum köylerde / kuzey rüzgarları eserd / ve bu yüzden dudaklarım çatlağıdır / öp biraz!”* dizeleri silinerek, yerine (...) üç nokta konulmuştur. *“Eğitim şart”* sözüne bir Cem Yılmaz esprisi olarak hala gülüyorsak da eğitim sistemimizin *“yazboz tahtası”* imajının ortadan kaldırılması ve bir an önce istikrarlı ve toplumsal gerçekliğimize uygun bir eğitim sistemine geçilmesi gerekmektedir. Sanırım ülkemizin kütüphane ve eğitim sorunu, ne zaman ki Milli Eğitim ile Kültür ve Turizm Bakanları kendilerine dert edininler ve birlikte çözüm bulma yoluna giderler ancak o zaman çözülür.

Değerli Konuklar, Milli Kütüphane’nin ve Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’nün son dönemlerdeki bazı olumlu çalışmalarını görmezden gelemeyiz. Milli Kütüphane Başkanlığı *“Görme Engelli Vatandaşlara Sesli Kitap Hizmeti”* projesi ile *‘Kamudan Vatandaş e-Hizmet’* dalında birincilik ödülü almıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın örgütsel yapısında Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü yadsınamaz bir ağırlık taşımaktadır. Çünkü Bakanlığın en yaygın hizmet birimini oluşturmaktadır. Halen 1112 kütüphane ile kültür olgusunu, bulundukları İl ve İlçede tek başına simgeleyen kuruluşlardır. Buralar bir anlamda Bakanlığın halka dönük yüzünü göstermektedirler. Sırf bu yüzden gerekli özenin gösterilmesi gerekir. Zira etkin bir kütüphane hizmeti, daha başarılı öğrenci, daha bilinçli yurttaş, kısaca, özgür ve üretken bir toplum yaratma çabasının ön koşuludur.

Genel Müdürlüğümüzün başlatmış olduğu ‘Müze Kütüphane’ uygulaması, kütüphanecilik açısından doğru bir eğilim olarak kabul edilebilir. Ancak bu projenin devam edip etmeyeceğini bilmiyoruz, devam edecekse projenin bir statüye kavuşturulması gerekmektedir.

Türkiye’de son yıllarda, ülkemizden yurt dışına kaçırılan tarihi eserlerin geri alınması için büyük çaba sarf ediliyor. Özellikle eski Bakanımız Sayın Ertuğrul Günay ile başlayan süreçte ortaya çıkan duyarlılığı Sayın Bakanımızın da göstermekte olduğunu ve son olarak Karun Hazine’lerinin en önemli parçalarından Kanatlı Denizati Broşunun tekrar ülkemize getirilmesini çok önemli görüyor, kendilerine teşekkür ediyoruz. Bu bağlamda Sayın Bakanımızın dış politikayla ilgisi nedeniyle, ülkemizin kültürel birikimini dış dünyaya yansıtması beklentisi içinde olduğumuzu vurguluyor ve bunun bir şans olacağını düşünüyoruz.

Sevgili meslektaşlarım, bir diğer önemli konu da Kütüphanecilerin Teknik Hizmetler Sınıfı’na alınmaları ile birlikte özellikle Vakıf Üniversiteleri’nde çalışan meslektaşlarımız ile Kamu Kurumlarında çalışanların ücretleri arasında makasın iyice açılmış olmasıdır. Bu durum kaliteli personelin Vakıf Üniversiteleri’nden kamuya geçişini hızlandırdığı gibi mevcut per-

sonelinde moral ve motivasyonunu bozmuştur. Hatta bazı Vakıf Üniversiteleri asgari ücretle kütüphaneci çalıştırmaktadır.

YÖK, Üniversite Kütüphanelerinin 24 saat açık olması için üniversitelerden görüş sormaktadır. Ancak aynı YÖK, güya üniversiteleri denetliyor ama uluslararası standartlara göre, “bir Üniversite Kütüphanesinde ne kadar personel olmalı ya da koleksiyonun niteliği ne olmalı” onu sorgulamıyor. Özellikle yeni açılan üniversitelerin kütüphanelerinin bırakın 24 saati, 8 saat hizmet verecek ne uzman personeli ne de yeterli niteliğe sahip koleksiyonu var. Bu uygulama sadece ‘kütüphanelerimiz 24 saat açık’ demenin ötesinde bir anlam taşımayacaktır.

Değerli konuklar, Kütüphaneleri yaşamın merkezine çekmeliyiz. Eğitim sistemimizden kaynaklanan nedenlerle gençlerimiz maalesef kütüphaneyi ders çalışma yeri olarak kullanmaktalar. Çözüm olarak öğrencilerin ders çalışabilecekleri interneti olan, aydınlık ve sıcak mekanlar yaratabiliriz. Bu konuda yerel yönetimlere de görev düşmektedir.

Son olarak, halkımızın kitap ve kütüphaneye ilgisini çekmek ve toplumda okuma alışkanlığı konusunda farkındalık yaratmak için, 48. Kütüphane Haftası kapsamında yaptığımız etkinlikten söz etmek istiyorum. Geçen yılki Kütüphane Haftasında Valiliklerimiz ile İl ve İlçe Halk Kütüphanelerimizin ve birçok sivil toplum örgütünün desteğiyle 50 ildeki 60 meydana, 30 dakika kitap okuma etkinliği gerçekleştirilmiştir. Kitap okuma etkinliğine; vatandaşların ve basın mensuplarının ilgisi yoğun olmuştur. Bu kapsamda “81 İlde Kitap Okuyoruz,” sloganıyla başlatılan okuma etkinliğinin ikincisi 49. Kütüphane Haftası’nın 3. günü olan 27 Mart 2013 Çarşamba günü 12.30-13.00 saatleri arasında gerçekleştirilecektir. Şu ana kadar bize gelen bilgilere göre Türkiye Geneline 72 İl’de ve 104 ayrı merkezin yanı sıra, Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği’nin koordinesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Girne kentinde aynı anda hep birlikte kitap okuyacağız. Etkinliğimize tüm halkımızı davet ediyorum. Ayrıca, Sayın Başbakanım, bu vesileyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi’nin 49. Kütüphane Haftası boyunca kutlanacak olan 50. kuruluş yılını kutluyor başarılar diliyorum.

Değerli konuklar, Kütüphane Haftası kuşkusuz kütüphaneciler için farklı bir anlam taşımaktadır. Onlar yaptıkları işin gerçek bir özveri gerektirdiğinin bilincinde ve gereğince anlaşılamamanın burukluğu ile verdikleri hizmetin, daha mutlu bir gelecek için toplumun aydınlanmasına katkıda bulunmak olduğunu bilerek, 49. Kütüphane Haftası’nın demokratik, özgürlükçü ve sansürsüz bir Türkiye’nin oluşumuna katkı sağlaması dileğiyle, haftanın hazırlanmasında emeği geçen tüm meslektaşlarıma ve sponsor firmalara teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Ali Fuat KARTAL

Türk Kütüphaneciler Derneği

Genel Başkanı

25.03.2013